

2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № №40-44. – Ст. 356.

Ключові слова: судовий захист, недійсні правочини, територіальна юрисдикція (підсудність), оспорення правочинів.

Ключевые слова: судебная защита, недействительные сделки, территориальная юрисдикция (подсудность), оспаривания сделок.

Key words: judicial protection, invalid transactions, territorial jurisdiction (jurisdiction), challenging transactions.

ПАВЛОВА ЮЛІЯ СЕРГІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу*

«ЕЛЕКТРОННИЙ СУД» ЯК ФЕНОМЕН ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Україна, як і решта країн світу, швидко рухається до побудови нового інформаційного суспільства. Однією з таких особливостей суспільства є електронний інформаційний простір звичайного людського життя, зокрема, судового процесу.

Звичайно, процес побудови цього «нового світового порядку» на основі інформаційних технологій, як глобальний соціальний експеримент, повинен бути дуже обережним. Тому експерти та аналітики різних галузей застерігають від постійного інформування громадськості. Комплексне впровадження електронних прав і свобод людини є кроком на шляху до повного контролю над системою.

Незважаючи на поточні ІТ-процеси, кожен повинен мати право на повну конфіденційність без будь-яких засобів електронного моніторингу та контролю. Жодна «глобальна загроза тероризму», жодна «боротьба з корупцією» чи інші високі «демократичні та загальнолюдські цінності» не можуть виправдати позбавлення гуманності, свободи та права на приватне життя. Незважаючи на загрози, які представляє комп'ютеризація публічного простору, слід визнати, що сьогодні існує ще багато сфер людського життя, які можна значно і безпечно покращити, перетворивши їх в електронну форму без шкоди для конфіденційності. Це сфери, які спочатку мають загальнодоступний характер. Сфери, в яких сьогодні все ще доводиться розкривати певні частини приватного життя публіці. Для досягнення своїх особистих або певних суспільних інтересів.

Перш за все, це сфера управління. Комп'ютеризація відносин у цій галузі не означає подальшого втручання держави та суспільства в приватне життя, оскільки питання державного управління завжди передбачало таке втручання. Навпаки, передача операцій між людиною та державою в електронній формі економить час, матеріальні та людські ресурси та перенаправляє їх із публічної сфери в приватну.

Одним із секторів електронного урядування є система електронного правосуддя. Разом з іншими службами державного управління та адміністрування електронне правосуддя є одним із елементів електронної демократії, який впроваджується для забезпечення доступу, підзвітності, зворотного зв'язку, ефективності, участі та прозорості в діяльності органів державної влади. Судова влада є ключовим елементом демократії. Тому електронне правосуддя справедливо вважається найважливішим аспектом електронної демократії.

Поєднання останніх соціально-політичних тенденцій із сучасним економічним середовищем та новітніми інформаційними технологіями створює нові виклики та відкриває нові можливості. В тому числі судова реформа.

Аргумент про те, що повна реалізація проекту електронного суду допоможе вирішити проблеми судової влади, а саме: забезпечити доступ до правосуддя шляхом обміну електронними документами між усіма учасниками процесу, не може бути прийнятий. Зменшити судові витрати шляхом розміщення та виготовлення паперових документів, покращити та пришвидшити передачу судових документів між судами тощо. Метою електронного правосуддя є забезпечення прозорості та доступності правосуддя, покращення якості правосуддя та істотна економія коштів.

Сучасний етап розвитку електронного правосуддя в Україні дає змогу визначити конкретні елементи структурної інформації, які потребують вдосконалення. Досвід останніх років показує, що, незважаючи на всі очевидні переваги електронних судових процесів, проект «Електронний суд» (у вужчому розумінні) не набув популярності, а його прогрес надзвичайно повільний. Те саме стосується деяких інших національних електронних проектів у сфері юстиції (обмін електронними документами з допомогою ЕЦП, проведення слухань за допомогою відеоконференцій, використання електронних інформаційних терміналів тощо).

Електронне судочинство як один із секторів електронного урядування є одним з безпечних напрямків розвитку на шляху становлення нового інформаційного суспільства.

Термін «Електронний суд» використовується в Україні у двох значеннях. У вузькому розумінні – це підсистема в системі Єдиної судової інформаційної системи України, призначена для забезпечення своєчасного отримання учасниками судового процесу повісток та повідомлень про розгляд судових справ та процесуальних документів, ухвалених під час розгляду справ. У широкому розумінні «Електронний суд» як елемент інформаційного суспільства – це самостійна унікальна форма судового процесу, заснованого на новітніх інформаційних технологіях, що забезпечують повний цикл розгляду судової справи в електронному форматі. «Електронний суд» у вузькому розумінні в Україні вже давно є реальністю, в широкому – він є справою майбутнього.

В Україні є усі передумови для впровадження «Електронного суду» як форми судового процесу – апробовані інформаційні технології, які

забезпечують швидкі та безпечні зносини учасників при здійсненні ними юридично значущих транзакцій; досвід іноземних країн, котрі повною мірою запровадили такі інформаційні технології в судочинство; законодавча база, якою започаткований рух в напрямі інформатизації різних, у тому числі судових, суспільних відносин; досвід функціонування цієї нормативної бази; стратегічне бачення необхідності реформування вітчизняного судочинства в напрямі запровадження повноцінного «Електронного суду»; відповідний запит суспільства; готовність судової системи.

Список використаної літератури:

1. Логінова Н. І. Упровадження електронного правосуддя в систему судочинства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4569/61.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
2. Ізарова І. О. Перспективи запровадження електронного правосуддя в цивільному судочинстві в Україні. І. О. Ізарова. Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. 2014. Вип. 24, т. 2. С. 44–47.
3. Каламайко А. Ю. Електронні засоби доказування в цивільному процесі [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Kalamaiko/d_Kalamaiko.pdf.
4. Білоус В. В. Інноваційні напрямки інформатизації судочинства [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Tpsek/2011_11/Bilous.pdf.
5. Паскар А. Л. «Електронний суд» – новітній засіб забезпечення доступу до правосуддя. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lawreview.chnu.edu.ua/visnuku/st/682/13.pdf>

Ключові слова: інформаційні технології, комп'ютеризація, електронне правосуддя, електронний суд, електронні документи, інформаційне суспільство, інформатизація, електронні права і свободи, електронна демократія.

Ключевые слова: информационные технологии, компьютеризация, электронное правосудие, электронный суд, электронные документы, информационное общество, информатизация, электронные права и свободы, электронная демократия.

Key words: information technology, computerization, e-justice, e-court, e-documents, information society, informatization, e-rights and freedoms, e-democracy.